

מקרה מגילה בערים מוקפות חומה

לא רק בירושלים: גם בחברון, בלבד ובשילה קוראים מגילה בט"ז ■ עין בכתבי הרוב אשתורי הפרחי, שעלה הארץ לפני 700 שנה, עשוי להוסיף עוד ערים לרשותה

ומעבר לכך יש לקרוא בט"ז באדר, עם זאת שמדובר על אותה עיר. אך פוסקי הלכה האחרים חידשו תובנות הלכתית שהכללו גם את ירושלים החדשה תחת הגדרה של עיר מוקפת חומה, היו נשענו על הגדרות עיר מוהלota תחום שבת או מוהלota עירוב הצרות של שבת; אחרים הסתמכו על העובדה שמדובר ברשות מוניציפלית אחת, והיה גם מי שטען שספוקה העובדה שיש קשר כלכלי ותבורתי בין המוגדרות באזר גם אם הם לא תחת רשות עיונית אחת. דיוין מורתך היה באשר לנון מקרה מגילה בעיר החדש, כשהיא הייתה מנוקדת מהעיר העתיקה מלבד מלחות השורור.

כiggs, ברוב המוחלט של שכונות ירושלים קוראים מגילה בט"ז באדר בלבד, למעט שכונות ומוטות, שם יש הקוראים בט"ז באדר בלבד, יש הקוראים בשני הימים (בויים ט"ז באדר בלבד ברכח), ויש הקוראים בט"ז באדר. והויכוח הזה יפסיק נראה רק כשייה מוכחה מעל לכל ספר שמשכנונית רמותה יש רצף אורבני עד לעיר העתיקה.

מחכים ל-1-E

גם במקומות נוספים בויהי הארץ כמו חברון, באדר שביע, בית שאן, חיפה, לוד, בני ברק, בית שמש, בית אל, שילה ועוד התעוררו דיונים באשר למן מקרה מגילה. היו שטענו שבמקומות הללו יש לקרוא גם בט"ז באדר, בשל שימושו שם המקום אצל גויים או בשל מציאות אריכיאולוגיים המעידים על קיובה לעיר מוקפות והנתולות. אך ברוב המקומות הללו הצביעו קרא בט"ז בלבד.

היו ריבנים אחרים שהתנגדו לתובנות החדשות על אדות מעמד הערים הללו, וגם צינורו הרחב לא קיבל ואלה, וקראו מגילה בט"ז באדר בלבד בעיר פרואה. ההנחה היא שההמון לא אהוב ספרות, ואינו מרגל בהנחות שעוניין חומרות ומידת חסידות. שרצין לקיים מצוות באופן ודי, מה גם שקיים מצוות פוריות במשער יומיים מהתהוות גודלה, ביום ט"ז באדר אין מושגש כיום זה במקומות הללו.

כאמור, כיום אחד שום עיר נספה מלבד ירושלים שבה קוראים רק בט"ז באדר. אך בלבד, בחברון ובשילה יש סיכוי שייעברו לקרוא מגילה רק בט"ז באדר, מאחר שההמנצאים האריכיאולוגיים ושימורם שם המקום משנ' שנים רבות מוביילים למסקנה שאלו הן ערים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון לא ספק. יש מקומות נוספים שבהם מתרבות במשך השנים קבועות הקוראים מגילה גם בט"ז באדר, עם זאת שלדעתם יש לקרוא נमוקם רק בט"ז באדר: בbara שביע, בית שמש ובמודיעין עילית. כשינויו רצבי אורבני בין מעלה אדומים לירושלים עם בנייה והשכונות בשיטה 1-E, או כייה צורך לדון מחדש בנושא מקרה מגילה במעלה אדומים.

הכותב הוויזוא לאחורה את הספר 'מגילה במוקפות חומה', יירצה בכנס האקדמי שmotekim היום (יום חמישי, ד' באדר) במלכלה אפרטה לציון 700 שנה לעליית רבי אשתורי הפרחי לירושלים

בערים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון יש לקרוא מגילה בט"ז באדר. במשנה (ערכין ט, ו) נזכרו הערים הללו כמוקפות חומה: "קראה (=מבctr) הישנה של ציפורים, וקראה (=מצוודה) של גוש חלב, וידפת הישנה, ומילא, וגדור, וחויד, ואונו, [lod] וירושלים, וכן יציא בדך". בוגורא מופיע שבעיר החוץ בנימין וכן בטבריה קראו בט"ז באדר, אם כי האמורא חוקה קרא בטבריה גם בט"ז באדר מפני שהחומה לא הקיפה את כל העיר (מגילה ה ע"ב, ו ע"א). בתלמוד היישרלמי מופיעה מסורת בשם של רבי שמעון בן קרייש שהערים שנזכיר בספר יהושע היו מוקפות חומה, חכמים תנינו עוד שבס מקומות סמוך או נראה לעין מוקפת חומה יש לקרוא בט"ז באדר.

מסוף תקופה האמוראים עד מהצית המאה ה-19 יש בידינו מידע מצומצם על אורות מקרה מגילה גם בט"ז באדר: בצו, בעזה, בدمשיך ובצפת. נראה שהושאבי המקומות לא היו בטוחים שבו אכן מוקמה של העיר מימות יהושע בן נון ועל כן נתנו חוויה, וקבעו לקרוא בה מגילה בשני הימים - היום המרכז כרוב העולם בט"ז באדר, ובימים ט"ז באדר בלבד בלא ברכה.

מקור משמעותי ומרכזי שניין למדו ממנה על מוקמות נוספים שבם קראו מגילה גם בט"ז באדר נמציא אצל הרוב אשתורי הפרחי, שעליה לארץ בתחילת המאה ה-14 והתיישב בה בית שאן. הוא חקר ולין תחומי הלכתיים וגיאוגרפיים הקשורים לאירוע ישראל, וסבירים אותן בספריו 'כARTHOR פרחי'. נשא הפרק השמייני בספר והוא "בישראל העיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון". הוא העיד שבסלמה ובאזור שבעבר הירדן, הנזכרות בתורה כערים מוקפות חומה (דברים ג, ה-ו), יש קהילות והם קוראים מגילה בט"ז באדר בלבד. הוא כתוב ששם במקומות מגוריו מכאן שהוא לא שאן, לדעתו ציריכים לקרוא מגילה בט"ז באדר, ומשמעותו מכאן שהוא לא היה המהאג שם. עוד כתוב: "אונאי בבויאי אל הארץ הקדושה בחסיד עליון שמעתי כי בגוש חלב וירושלים היו קורין המגיליה י"ד וט"ז, דאלן במקומות המסוכרים הדין והאך ... אבל במקומות שם ודאי מוקפות אין להם אלא ט"ז לחוד ... וכתבת עלי זה אל ה"ד מעתה ז"ל, וכתבת אל, אם הייתי בירושלם בט"ז והו קורין את המגילה בפי ה"י יצא מבית הננסת, פן יאמר לי 'הכסיל בחושן הויל'".

לא ברור מודיע תושבי גוש חלב קראו גם בט"ז באדר, שהר עיל פי המשנה היא נוכרת כעיר מוקפת חומה, וכמו כן לא ברור מודיע תושבי ירושלים נהגו כך. יתכן שהשمواה שהגענו לאחוני של הכהptr ופרח לא נוניה, מאחר שלא זו כל התקופה שאחוני הכהptr ופרח ידוו לנו שקרה בירושלים רק בט"ז באדר.

בשנת ת"ר' (1860) החלו לבנות שכונות חדשות מחוץ לחומות ירושלים. בשכונות החדשות לערך העתקה המשיכו לקרוא בט"ז באדר בלבד, אך כשבנו שכונות שהיינו רוחקות מהעיר העתיקה החלו דיונים הלכתיים מותי יש לקרוא שם מגילה. הרוב חילל מיכל טוקצינסקי טען ובעקביות הרבה, שעד מרחב מל מהחומה יש לקרוא מגילה בט"ז באדר.